

LIGA ROMÂNĂ

REVISTĂ SĂPTĂMÎNALĂ

PENTRU

INTERESELE UNITĂȚII CULTURALE A TUTUROR ROMÂNILOR

APARE ÎN FIE-CARE DUMINECĂ

Anul II. — No. 42.

26 Octobre, 1897.

MANIFESTUL LIGII

Stă manifestul adresat către țara întreagă de comitetul central executiv al Ligii Culturale:

Fraților,

Chemați, prin încrederea colegilor din toată țara, a conduce interesul «Ligii», nu ne vom da în lături delă nici o jertfă întru îndeplinirea datoriilor noastre.

Misiunea Ligii e mare și sfântă: ea resună aspirațiunile unui popor leal și hotărît, popor de ordine și de civilizație, carele, în trecut, și-a împlinit cu eroism menirea și în viitor și-o va desăvârși fără șovăire.

Dreptul nostru de a fi se întemeiază pe tăria și idealitatea rasei noastre, pe bărbăția cu care am stat zid de apărare a două civilizații: romană și creștină.

Nu întîmplarea ne-a aruncat pe clinele Carpaților, ci voința conștientă a Imperiului care întregia în sine o întinsă și adîncă civilizațiune. Am făcut parte din hotarul puternic, tras pe fața pămîntului spre a despărți omenirea cu lege și cu ideal de haosul barbarilor răscolîți din negură și pustietați.

Puși în cel mai greu punct al apărării,

în noi s'a izbit, fără a ne clinti, puhoarele sălbatice cari risipiseră altelea popoare. Și ne-am înșipt de veci în Carpații noștri pentru ca mai apoi să aducem creștinătăței același serviciu pe care l aduserăm și lumii antice.

Istoria Românilor de pretutîndeni stă mărturie de vrednicia în care ne-am îndeplinit rolul de cea mai depărtată sentinelă a Europei civilizate.

De aceea, acolo unde suntem, avem dreptul de a fi, cu fisionomia noastră de popor romanic, pe locul stăpînit de noi neîntre rupt și mai înainte de ivirea Maghiarilor cari pînă acum n'au contribuit cu nimic la binele și armonia generală a omenirii.

Nu, noi nu suntem turburătorii relațiilor Statului nostru, nici nu pornim din «irredentismul daco-roman»; ci numai atît să se știe, că ființa poporului român, astăzi ca și în vîrtejele de odinioară, este una și aceeași, condusă de același ideal care a licărit în umbrele istoriei și strălucește în luminele viitorului.

Nu cu trufia Maghiarilor, ci cu liniștea oamenilor noastră mutați în hotărîrile lor, mărturisim lumii că avem o datorie mai presus de oricare alta: să ne împărtășim cu durere fraților noștri de peste Carpați pînă ce va sosi ceasul cînd își

vor dobîndi drepturile, în toată întregime lor.

Nu supunem neînvoinei legi care cîrmuiește conștiința națională cînd ne impunem toate jertfele pentru desrobirea Românilor de dincolo.

Ei vor o Patrie și astăzi Ungaria este «temnița naționalităților».

Fraților, să ne îndeplinim cu toții datoria, și fiți încredințați că iubirea și energia

noastră vor înzeca puterile lor de asistență și de biruință.

Comitetul Central al Ligii

M. Vlădescu, B. St. Delavrancea, S. Perietzeanu-Buzău, Al. Lupășcu, I. C. Grădișteanu, D. S. Nenițescu, B. Paltineanu, A. D. Florescu, V. Al. Miculescu, Zefir Herăscu, Anton Vanicu, C. Rădulescu-Motru.

CONFERINȚELE DELA PLOEȘTI

Conferințele de la Ploești s'au ținut, după cum erau anunțate, Duminecă după amiazi.

Nouă membri ai comitetului central executiv al Ligii, domnii *Mihail Vlădescu, Barbu Delavrancea, St. Perietzeanu Buzău, Barbu Paltineanu, Ionel Grădișteanu, Al. D. Florescu, C. R. Motru, Z. Herăscu, A. Vanicu*, s'au transportat la Ploești.

La gară au fost primiți de un comitet compus din Președintele Secțiunii de Ploești, d. *I. I. Romanescu*, apoi din domnii *G. Dobrescu* comerciant, *T. Cristescu*, *Z. Ovesa* și mulți alții.

În sala de conferințe lumea era puțină. Aceasta pentru mai multe cauze absolut locale, dar, în orice caz, regretabile. Nu intră în sfera noastră a înșira și a aprea aceste cauze.

Sperăm însă, că tocmai aparițiunea comitetului central al Ligii va avea de aci înainte efectul de a strînge rîndurile Românilor din Ploești și de a-i face să evite mici neînțelegeri dintre ei, pentru că ele paralizează ori ce nobilă și desinteresată inițiativă în cauza mare care trebuie să unească și pe Ploeșteni, cum a unit deja pe Români din mai toate orașele noastre.

Lăsăm în cele următoare să urmeze re-

sumatele admirabilelor conferințe rostite de domnii *Barbu Paltineanu* și *Barbu Delavrancea*.

Iată deocamdată un rezumat al discursului d. *Barbu Paltineanu*:

Domnilor și Doamnălor,

N'am intențiune de a face o conferință, voesc numai a zice cîte-vă cuvinte, asupra scopului acestor conferințe ale Ligii și asupra mijloacelor prin cari credem că putem face să propășească Liga noastră culturală.

Din toată învîlmășeala faptelor petrecute pînă azi, un lucru stă degaja pentru noi, lămurit și luminos: Chestiunea națională nu se poate resemă pe România oficială, ci pe această instituție liberă, pe această asociație fără legături cu lumea oficială, care se numește *Liga*, iar Liga la rîndul ei nu poate prospera, nu poate nici chiar trăi decît cu condițiunile de-a remînea în afară de politica internă și mai presus de această politică.

De aceea ne și vedeți astăzi înaintea d-voastră pe toți membrii Comitetului central și de aceea vom merge tot astfel unul lingă altul, mină în mină și inimă lingă inimă prin toate orașele și dacă vom putea chiar prin satele țării, spre a convinge pe toți Români că în adevăr la Ligă nu se mai face politică.

Prezența noastră aci, în cea mai deplină armonie deși cei mai mulți dintre

noi aparținem la grupări politice diferite vă dă dovada vie că vom sinceramente ca politica internă, politica de partide să fie isgonită pentru totdeauna din sinul acestei instituțiuni. (Vii aplause).

Destul am suferit de urmările acestui amestec. Politica de partide care poate să fie folosită pentru afacerile noastre interne, care în orice caz este o necesitate, neînălăturabilă față cu așezămintele noastre, este o adevărată otravă pentru Liga Culturală.

O picătură din acea otravă a fost vărsată într'un moent de rătăcire în corpul Ligei noastre. Este atîta timp de cînd toți cu sfortări comune, cu sacrificii reciproce ne silim să o eliminăm.

Credem că am și reușit deja; — dar e încă multă lume care nu vrea să o creadă și de aceea considerăm ca cea mai de căpetenie datorie a noastră să rugăm pe toți Românii să creadă în sinceritatea noastră să lase bănuiala, să lase scepticismul și să îmbrățișeze cu toată căldura această asociațiune menită a forma citadela de apărare a ideii naționale.

Aceste conferințe nu au de scop numai propaganda, ele sînd încă să sporească fondul asociațiunii noastre culturale.

Dacă ne-am permis a le face cu o taxă de intrare este din cauză că credem că în aceste întruniri nu se cade ca numai noi cei de pe această estradă să fim actori, iar d-voastră cei din sală spectatori, ci cu toții trebuie să fim în acțiune. În același timp cu încălzirea inimelor noastre de ideea patriotică, aceste adunări trebuie să aibă de rezultat de a întări materialmente asociațiunea noastră.

Iată de ce am îndrăznit a ne adresa nu numai atențiunii și sentimentelor d-voastră, ci și pungei d-voastră.

Cuvîntul nostru de ordine este ca să tindem a face ca Liga Română să se confunde cu națiunea română; în acest scop încă de la ultimul congres am introdus în statute dispozițiuni noi după cari studenții pot intra ca membri cu cotisațiuni reduse, iar locuitorii din comunele rurale pot participa cu cotisațiuni de zece bani pe lună. Cînd aceste straturi adînci ale națiunii vor ajunge să participe la viața instituțiunii noastre, atunci vom privi cu încredere ziua

de mîine. Vrăjmașii noștri nu vor mai îndrăzni să considere Liga noastră ca o creațiune șubredă pe care vînturile politicii ar putea să o sdrobească.

Ei vor ști că chestiunea națională se confundă cu conștiința națională și ca atare ea va pluti senină pe d'asupra patimelor și intereselor zilei de azi, pe d'asupra meșteșugurilor diplomaților și chiar pe d'asupra tronurilor Regilor și Impăraților.

Din acest punct de vedere simt o mare bucurie, văzînd cît de numeros este sexul frumos în această sală.

Doamnele mele,

Nu sunt mîini mai puternice în cari să se poată încredința steagul unei idei mărețe și patriotice decît mîinile d-stră delicate. Sentimentul patriotismului este format din iubire și din mîndrie și nu este teren în care iubirea și mîndria să încolțească mai cu putere ca în inimile d-stră.

Dar nu este numai iubirea și mîndria de neam, care întretine la noi interesul pentru frații noștri subjugați. Interesul ce le păstrăm se mai razimă încă pe un sentiment care este cel mai nobil și cel mai puternic în omenire, pe sentimentul dreptății. Gîndiți-vă Doamnele mele că surorile d-stră de peste munți sunt date în judecată dacă îndrăsnesc să arboreze pe costumele lor colorile românești. Gîndiți-vă că soții și copii lor sunt aruncați în temnițe pentru cîntarea unui cîntec sau pentru rostirea unor versuri. Gîndiți-vă că pruncii sunt smulși din brațele mamelor și aruncați în școli maghiare pentru ca să uite limba lor, dulcea și frumoasa limbă ce le-a dat Dumnezeu.

Gîndiți-vă ce este în sufletele lor, ce ar fi în sufletele d-stră dacă ați fi în locul lor!

Și gîndindu-vă la acestea, faceți ca iubirea de neam să intre în carnea și în singele d-stră pentru ca copiii d-stră să se nască cu dînsa și să se hrănească cu dînsa de cum vor deschide ochii în lume. (Trăiască). «Trebuie să facem Unguri și din pietre» a zis cînd-va Kossuth, unul din acei înverșunați șoviniști unguri a cărui politică dă roadele ce le vedem astăzi (piară Ungurii!)

Noi nu trebuie să facem Români din

pietre dar trebuie să arătăm acestei rase nedemne că din pietre poate că vor face Unguri, dar din Români nici odată (Bravo, ural!). O națiune care a fost în stare să străbată atîția secolii de întuneric și de barbarie fără ca să lase a se altera noblețea sa de rasă și unitatea culturai sale, după cum vă denunța cu atîta măiestrie talentatul conferențiar ce ne-a precedat la această tribună, o asemenea națiune va putea lăsa ca trei milioane de fii ai ei să fie jugulați la lumina mare în acest secol de dreptate și de civilizațiune care s'a numit secolul naționalităților.

Doamnelor și Domnilor,

Terminînd, vă voi mai face o rugăciune. Plecînd de aici să nu luați cu d-stra numai suvenirea unei ore de distrațiune, numai vibrațiunea unor vorbe care se va stinge peste cîteva momente. Faceți loc d-stra la acea floare frumoasă și neperitoare care se chiamă *ideal* și luați hotărîrea nestrămutată de a pune acțiunea d-stra în serviciul aceluia ideal.

Dacă este adevărat că de cînd există omenirea, omul a simțit trebuința ca în afară de iubirea de sine și de familie să

mai poarte în sufletul său și iubirea a ceva mai depărtat, mai altruist, mai imaterial care să formeze obiectul visurilor sale și să-i încălzească ființa în afară de ora prezentă, — dacă acel ceva s'a numit după timpuri și după împrejurări religiune, umanitate, patrie, — credeți-mă că în timpul de față și pentru noi Români nu este ideal mai nobil, mai cald, mai înălțător de inimi decît de a ne consacra o parte din muncă și din ardoarea noastră în folosul fraților noștri apăsați de soartă (Prelungite și repetite aplause).

Nu e numai iubirea frățească și propriul nostru interes, care ne dictează aceasta ci și acel sentiment de dreptate care se revoltă în fața asuprirei și a tiraniei.

Acel sentiment de indignațiune pe care-l inspiră soarta fraților noștri nu numai nouă ci și celor mai iluștri și mai nobili reprezentanți a celor mai ilustre și mai nobile dintre națiunile străine.

Gîndiți-vă la soarta lor în tot momentul, în sculare ca și în culcare, și veniți-le în ajutor cu vorba și cu fapta — propagînd întărirea acestei Ligi, căci prin întărirea ei veți lucra la întărirea neamului românesc (Bravo, trăiască Liga, trăiască Comitetul ei Central, aplause).

CONCESII MAGHIARE

Un Român grațiat la intervenția Bar. Bánffy și nimeni nu dă acestei grațieri nici o importanță!

Așa raționează azi vecinii noștri de rasă turanică.

Da, d. *Andrei Baltes*, redactorul responsabil al *Tribunei* din Sibiu, a fost amnistiat de restul de șase luni pe cari ar mai fi avut să le petreacă în pușcăriile ungurești.

Grație? Amnestie? Ar fi o blasfemie dacă am lua în serios acest act al guvernului maghiar.

M. S. Regele nostru neputînd găsi, din pricina inundațiilor, pe Impăratul Francisc Iosif la *Ischl* sau măcar în Viena, a fost nevoit, precum se zice, a vizita pe Regele maghiar la Budapesta.

Vizita aceasta însă n'avu dărul să producă vibrațiuni de entuziasm în inimele nici ale Românilor de aici, nici în ale celor de peste Carpați. Din contră. Pretutindeni întristare, nedumerire și chiar o profundă deprimare. Ici-colea erupții violente de indignare. Dar, de bine de rău, bunul nostru simț ne-a păzit de excese. Oamenii serioși

și sincer dinastici se consolau cu încrederea desăvârșită pe care o inspiră domnia înțeleaptă de treizeci de ani a Regelui nostru și înaltele sale virtuți de om și de Suveran.

Dar Maghiarii au ținut să presiște această vizită, cu orice preț, în alte culori. Ei au căutat și caută a ne convinge, că vizita însemnează o solemnă și definitivă desavuare a aspirațiilor noastre naționale.

Cu toate, că întreaga lor presă a pus astfel chestiunea, ei tot nu erau mulțumiți. Ei cereau mai mult. Ei cereau un semn neîndoelnic, o dovadă peremptorie pe care s'o poată invoca în contra noastră.

Și această «dovadă» ei izbutiră să și-o ciștige.

Prin surprindere sau nu, pe furiș sau nu, fapt e, că guvernul Bánffy în alianță cu ministerul de externe dela Viena reușiră să procure pe seama faimosului *Ieszenszky* o decorație națională românească.

Ceea ce nu era de crezut, acum vr'o lună cînd începu a se lăți șvonul despre această decorare, este azi un fapt: d. *Ieszenszky Sándor*, Muraviewul Românilor de peste munți, a fost decorat cu «*Coroana*

României», un înalt ordin al României, ordin cu care nu se poate mîndri pieptul nici unui singur *Român* dintre cele trei milioane din Transilvania pe cari le năpăstuesc conaționalii lui *Ieszenszky*! . . . . .

Este deci explicabilă nedumerirea și iritațiunea ce au cuprins pe toți Români.

Probabil, că ministrul de externe dela Viena își dă, mai mult sau mai puțin seamă de importanța legitimei agitațiuni ce domnește acum la noi în țară și va fi pus în vederea cabinetului Bánffy, ca acesta la rîndul său să facă și el ceva în interesul Românilor de peste munți.

Bar. Bánffy negreșit că a promis a face «ceva», și imediat a iertat d. Balteș cele șase luni de zile de pușcărie, osîndindu-l însă în acelaș timp, într'un alt proces, la *alte șase luni*! . . . . .

Așa înțelege guvernul maghiar a răspunde la pretinsele «*presiuni*» ce se vor fi tăcut asupra sa! . . . . .

Cu alte cuvînte, Maghiarii au aerul a voi să răspundă la vizita Regelui nostru în capitala lor, și la decorarea lui *Ieszenszky* prin pseudo-grațiarea d-lui *Balteș*!

MITINGUL NAȚIONAL DIN BRAILA

Rar s'a văzut o manifestațiune mai impunătoare ca cea de Duminecă 19 Octombrie, din Brăila. La călduroasele apele ale tinerimii și ale Secțiunii Ligii din localitate, au răspuns cu prisosință toate clasele societății Brăilene. Înainte cu o oră de întrunire, grupuri de cetățeni în haine de sărbătoare staționau în grădina Sf. Arhangheli și pe piața teatrului Ralli, locurile de întîlnire ale manifestanților.

La orele 2 apărură în mijlocul unui grup impunător, drapelul Ligii, care fu salutat de ovațiuni puternice. Apoi muzica începu să cînte imnul regal, în mijlocul unei solemne tăceri păzite cu sfințenie de numeroasa asistență descoperită.

După aceasta se formă un cîrtegiu în frunte cu muzica ce intona «Deșteaptă-te Române» și cu drapelul Ligii. Imensa coloană parcurse strada Galați, bulevardul Cuza și strada Mare pînă la locul întrunirii în sala Paradis. Pe întreg drumul, deo-

parte și de alta; șiruri groase de cetățeni, aclamau pînă după trecerea întregului cortegi, cînd se resfrîngeau pentru a lua loc la sfîrșitul coloanei, care ajunsese pe Strada Mare la o lungime de peste 200 de metri. Doamne și domnișoare aruncau, din balcoanele frumos înpodobite cu drăpele și covoare, buchete de flori asupra imensei asistențe.

Ajunși la locul întrunirii, găsim vastă sală întesată de un public ales, printre care o mulțime de doamne. D'abea pot pătrunde pe scenă delegații studenților, reprezentanții presei, și comitetul Secțiunii Ligii de Brăila.

Intr'o clipă, ușile și ferestrele sălei sunt deschise, pentru a putea prinde ceva din zisele vorbitorilor, și cei înghiesuiți în grădina Paradis

La orele 3, deschide ședința d. *Leonte Moldovan*, vice-președintele Ligii din Brăila, care mulțumesc publicului pentru numeroasa lui participare, salută de bună venire pe studenți și pe reprezentanții presei, între care notăm pe d-nii *Jules de Kováts* din partea ziarelor «*Pesti Napló*» și «*Standard*»; *Mandl Arthur* din partea ziarului «*Magyar Hirnap*»; și un domn ce a voit să rămie necunoscut din partea ziarului «*Pester Lloyd*».

Arată după aceea misiunea Ligii, necesitatea unirii noastre, pe terenul luptei naționale, și distruge istoricește toate afirmările Impăratului Germaniei, relativ la Unguri.

Expune trista stare a Românilor de peste munți, sdrobînd cu desăvîrșire afirmarea socialistilor cari spun că situațiunea Românilor din Ungaria e de invidiat.

D-sa termină făcînd apel la strîngerea rîndurilor împrejurul Ligii, și la susținerea celor asupriți.

In mijlocul vorbirei d-lui *Moldovan* — vorbire ce a produs cea mai frumoasă impresie în auditor — apare în sală Proto-

popol Ion Droc din Miercurea, și e salutat de ovațiuni entusiaste și îndelung repetate.

După d-l *Moldovan*, ia cuvîntul Președintele Comitetului național studentesc d. *Vasile Miculescu*. D-sa spune că dacă o lege omenească ne oprește a ne amesteca în afacerile unui Stat vecin, e o altă lege naturală care ne obligă să cerem dreptate pentru cei ce sunt de aceeași origină cu noi.

Arată apoi că e necesar pentru conservarea României libere, susținerea Românilor de peste munți.

Vorbînd de decorația lui *Ieszensky* spune că poporul român prin manifestațiile lui arată întregii lumi, că decorația nu este dată de țară, cărcia aparține, ci este luată prin viclesug.

Termină făcînd apel, la susținerea gazetelor de peste munți și la întărirea Ligii.

D-l *Doctor Popa* luînd cuvîntul, într'o prea frumoasă vorbire expune starea deplorabilă, creată Românilor, de urmașii lui *Arpád*. Face elogiul tinerimii și speră că mișcarea națională va merge din succes în succes la o isbîndă sigură.

Ultimele cuvinte sunt subliniate de aplause entusiaste.

D-l student *G. Iongala*, rostește un adevărat rechizitoriu, vehement dar documentat, în contra vrășmașilor noștri seculari.

Oratorul arată, cu date istorice, cît de mișelește s'au purtat Ungurii în diferite timpuri. Astăzi lașitatea acestui popor merge pînă acolo încît speculează slăbiciunea patriei lor comune. (Vii aprobări, mare emoțiune).

Sfîrșește spunînd că tinerimea universitară și întreaga națiune română, are astăzi convingerea neștrămutată că nu mai există decît o singură salvare: să nu mai sperăm nimic dela Unguri. (Aplause furtunoase și îndelung repetate).

D-l *Lazaroneanu*, profesor și secretarul Ligii din Brăila, într'o expunere documen-

tată probează cum în Ungaria nu este respectată legea naționalităților; cum Românii n'au loc în parlament să-și spuie cuvintele lor. «Legea electorală e o ficțiune și Justiția o nedreptate» spune d-sa în mijlocul aplauselor unanime și mult repetate.

D-l V. Dumitrescu membru în comiteul național studentesc, ridiculizează pretinsa civilizațiune maghiară, arată lașitatea Ungurilor cari s'au slujit numai de amenințări și minciuni.

«Coroana României» nu e terfelită fiind pusă pe pieptul lui Ieszenszky, ea e încă strălucitoare căci împodobește fruntea vi-teazului dela Plevna.

D-sa termină, în mijlocul entusiasmului întregii săli, făcând apoteosarea unei României viitoare.

În mijlocul unei ovații entusiaste se urcă la tribună d-nu *George Tamara*, care face istoricul mitingurilor organizate de Comitetul național studentesc și spune că reușita splendidă a acestor manifestații naționaliste sunt o dovadă puternică de reînvierea chestiunii naționale!

Arată apoi în aplausele frenetice ale asistentei, cât e de ridicolă pretenția Ungurilor de a decreta maghiarizarea celorlalte naționalități de sub coroana Sf. Ștefan.

Termină printr'un îndemn entusiast la luptă în contra vrășmașilor neamului românesc, și dă citire următoarei moțiuni :

Cetățenii Brăileni întruniți în Mitingul Național, unesc protestările lor cu ale țării întregi contra loviturilor neumane aduse zilnic fraților noștri de secularii noștri inimici.

Denunță Europei, doritoare de pace, tendința agresivă a Ungurilor cari voesc a fi puternici prin sugrumarea supușilor lor nemaghiari.

«Declară că nu vor părăsi un moment sfânta luptă de recăpătarea drepturilor naturale ale poporului român și că în solidaritate cu întreaga țară afirmă că armonia între Români și Unguri nu poate fi stabilită decât stîrbindu-se minciuna, nedreptatea și arbitrariul cari constituiesc astăzi cuvîntul de ordin al guvernării ungurești».

Moțiunea e primită cu aclamațiuni entusiaste și îndelung repetate.

După ce se dă citire unei telegrame trimise de d-l Bancotescu președintele Ligei d-l Leonte Moldovan ridică ședința.

La ășirea din sală s'a putut vedea și pricepe întru citva imensitatea numărului celor ce-și manifestau, fără înconjur voința lor. Erau, fără exagerație, peste 10.000.

Seara s'a dat o masă comună în restaurantul Francez, la care a participat în afară de fruntașii Brăileni și de studenți și reprezentanții presei române și străine.

Braileanu.

ROMANII ȘI SLAVII

DIN IMPERIUL AUSTRO-UNGAR

Se cînd noi urim francamente pe Unguri, pentru nenumăratele vexațiuni ce am suferit noi, și pentru nenumăratele persecuțiuni ce îndură Românii din Ungaria, oficialitatea noastră înbrățișază pe Unguri, și guvernele plănuiesc alianțe ofensive și defensive.

Acest desacord între sentimentul public și acțiunea guvernului românesc provine din teama ce inspiră oficialității noastre *pericolul slav*.

Aceiași temere o au Austriacii și Germanii. Oficialitatea germană ca și cea austriacă își inchipuește că poporul maghiar este singurul stăvilă puternic în contra

pericolului slav. Discursul rostit de Împăratul Vilhelm al II-lea la Pesta, precum și excepționalele favoruri acordate Ungurilor, cu acest prilej, de Împăratul Frantz Iosef, și tendința manifestă a curții Cesaro-crăești, de a împinge la Pesta centrul de gravitate al Împărăției, dovedesc că la curțile din Germania și Austria se nutrește speranța maghiarizării popoarelor slave din Ungaria. Frica de Slavi însă este mare nu atât din cauza popoarelor din Austro-Ungaria, cât din cauza înruderii lor cu Rusia.

La noi această teamă de Slavi merge așa de departe, că împinge pe unii a vedea un pericol și în asemănarea religii noastre cu cea rusească, și ar favoriza chiar un curent de catolicizare. Un om ignorant și ordinar se menține în funcția de inspector școlar al Macedoniei și a ajuns a juca rolul prim în diplomația noastră din Orient, mai mult fiindcă a fost recomandat de o societate a călugărilor jesiți, că lucrează pentru catolicizarea Românilor din Macedonia.

Dacă teama de imperiul rusesc poate fi justificată, nu poate fi însă cu nimic și de loc scuzață greșala de a confunda pe toți Slavii cu Rusia și mai ales pe cei din imperiul Austro-Ungar. Și pentru a ne da seama de ceiace facem și de ce trebuie să facem să judecăm cum stau românii din Austro-Ungaria cu popoarele din acest imperiu; cari au fost amicii și dușmanii lor în trecut și cari pot fi în viitor? Apoi interesul nostru, al celor din România față de aceste popoare. Și mai întâi să examinăm întru cât poate fi temeinică teama că Slavii din Ungaria și Austria se vor uni cu cei din Rusia.

Grupa Slavilor din Austria și Ungaria este formată din popoare, cari în decursul veacurilor, prin muncă și prin calitățile rasei lor și-au apropiat cultura germană, și astăzi aspirațiunea și idealul lor nu poate fi acela de a fi confundate cu poporul rusesc și mai puțin de a trăi sub absolutista domnie a Țarilor. Aceste popoare apreciază astăzi bine-facerile culturii apusului și formele constituționale moderne, încît ele vor lucra în totdeauna a păstra autonomia lor.

Nici între ele chiar nu pot fi confundate și tendința fiecăruia din popoarele slave este

a-și păstra ființa sa, așa după cum timpul le-a format și le-a diferențiat în: Boemi, Croați, Slovaci, Sirbi etc. Fiecare din aceste popoare luptă pentru autonomie și nu voește a fi absorbit de celalt, cu atât mai puțin a fi absorbiți de Rusia. Polonii, sunt și ei slavi și totuși se știe ce lupte sîngeroase au dus în contra Rusiei, pînă cînd au fost ingenunchiați, fără însă a fi rusificați. Faptele sunt dar acestea: slavii din Austria și Ungaria luptînd ca și Românii unii contra maghiarizării, alții contra germanizării, au aceeași tendință: *gruparea lor în State autonome și amice*. Prin urmare dușmanii lor sunt aceiași.

În lupta ce o duc contra maghiarizării sau germanizării, ei își îndreaptă poate privirile cu speranța de ajutor, către Rusia. Acest ajutor îl pot însă cere de la oricine, fiindcă sunt în nevoie, și este regretabil că nu le dau Germanii sprijinul de care au nevoie pentru a eși din condiția de inferioritate politică în care sunt astăzi.

Românii cer de asemeni ajutorul nostru și pot foarte bine cere ajutor de la Ruși sau de la Nemți. În lupta disperată ce sunt nevoiți a susține contra maghiarizării, ajutorul e bun ori de undă ar veni.

Trebuie dar notat că aspirația popoarelor slave din Austria și Ungaria fiind aceea de a-și păstra fiecare ființa sa etnică, așa după cum veacurile și împrejurările le-au grupat, interesul lor este comun cu al Românilor din Ungaria și cu toate n'au pînă acum decît dorința de a-și cîștiga autonomia și a se putea desvolta după firea sa. Prin urmare întru cât privește viitorul, aliații Românilor din Ungaria sunt Slavii.

Trecutul le este la fel. Slavii și Românii au dus împreună greul apăsării și amarul robiei, într'un lung șir de veacuri. Împreună au luptat în neșumăratele războaie vărsîndu-și sîngele pentru dinastia Habsburgilor, care în totdeauna a fost ingrătă și n'a acordat favoruri decît celor ce a știut să-i impuie. Prin urmare nevoile și durerile trecutului au înfrățit pe Românii cu Slavii; acesta-i trecutul.

Prezentul este același. De o potrivă, amenințați cu desnaționalizarea, Românii și Slavii din Ungaria sunt aliați în contra Maghiarilor și lupta lor este cu simpatie susținută de Slavii din Austria. Oratorii Cehi

au fost cei d'întii cari au ridicat glasul în camera de la Viena, blamînd purtarea Ungurilor și susținînd dreptele cereri ale Românilor.

O gazetă nemțească *Ostduetsche Rundschau*, gazeta radicalilor germani din Camera austriacă, amenință pe deputații români din Bucovina, cari dau sprijin contelui Badenî. Cu toate acestea este natural ca Români să sprijine mișcarea federalistă, din Austria, căci acesta-i interesul lor, și Germanii prevăzători trebuie să cugete că consolidarea imperiului Austro-Ungar nu se poate stabili decît pe principiul federalisării popoarelor din imperiu. Se vede bine că speranța germanizării popoarelor din imperiu n'a dispărut încă în Austria; dar degeaba, fiindcă după cum se vede, aceste popoare se înțeleg între ele și pot impune minorității germane, forma de guvernămînt ce le convine.

În particular situația Românilor din Ungaria esre bine lămurită; ei știu cari le pot fi amicii și inamicii. Credința unora că se poate face o unire cu Maghiarii în contra Slavilor este nerealizabilă. În adevăr pe cît prietenia dintre Români și Slavii din imperiu este intrată în tradiție, pe atît între Unguri și Români din contră a fost și este cea mai mare dușmănie. Din cel mai depărtat trecut Români hrănesc ura în contra asupritorului. Dela contactul lor cu Ungurii nu găsesc nici un schimb de prietenie. Toate ciocnirile a fost violente și sîngeroase; în vremurile din urmă asuprirea Maghiarilor a mers crescînd. Astăzi volniciile și grandomania maghiară

ne inspiră chiar nouă celor din România ura; cu cît va fi mai justificată această ură la Români din Ungaria, cari sunt mereu loviți și ațîțați? Și apoi chiar de ar vrea Români, nu vor Ungurii. În adevăr care guvern unguresc, din cîte s'au schimbat în acești din urmă ani a fost pentru o împăcare cu Români pe baza recunoașterii autonomii lor? Și care partid politic măcar a pus în programul său, sau a luat în camerele ungare, ori prin publicitate, apărarea românilor? Dușmani de moarte între ele, partidele politice din Ungaria au fost totdeauna unite cînd era ocazia de a lovi pe Români.

Din acestea trebuie să se vadă lămurit că nu-i posibil o alianță a Românilor cu Ungurii. Români din Ungaria trebuie dar să înțeleagă că viitorul lor este legat de al popoarelor slave. Aceste popoare le-au fost tovarășe de luptă în trecut; ele vor fi și în viitor.

Ba aș îndrăzni să susțin că astăzi mai mult ajutor le pot da Slavii din Ungaria decît noi, cari suntem nevoiți a interveni în afacerile interioare ale unui Stat străin.

Pentru noi, federalizarea Austro-Ungurii ar fi asigurarea existenței Statului român; și cine știe dacă într'un viitor îndepărtat nu s'ar alipi și România la această federațiune. Puțini mai sunt naivii cari cred că noi vrem să luăm Transilvania; noi dorim numai să ajutăm pe Români din Ungaria a-și căpăta autonomia; și aceasta ar fi și pentru interesul lor și pentru al nostru.

N. Cosăcescu.

UN FRANCEZ DESPRE ROMÂNIA

Liarul parisian *La Vérité* publică două foarte simpatice articole despre România. Ele sunt scrise de un fost ministru al Franței, care a vizitat țara noastră în toamna aceasta, și a rămas încîntat de cele văzute aici. Profund cunoscător al chestiunilor naționale din Sud-

Estul Europei, autorul își dă perfect de bine seamă despre antagonismul ce există între noi și între Maghiari. Alusiunile pe care el le face la adresa acestora nu sunt de loc elogiase pentru ei.

Dăm în cele următoare în traducere aceste admirabile articole. Ele poartă titlul «*O excursiune în România.*»

Intre Carpați și Dunăre există o națiune a cărei origină datează din timpurile cele mai glorioase ale imperiului roman.

Creată de Traian după o serie de bri- liante învingeri asupra Dacilor, spre a servi drept barieră «*păcii romane*», această na- țione s'a perpetuat în cursul veacurilor și surprinzătoarea ei vitalitate a dăinuit și a răsbit prin toate invasiunile barbarilor, prin toate învingerile forței brutale. Ea a știut să-și mențină independența sa în fața Tur- cilor într'un timp, cind Maghiarii, glorioșii fii ai lui Arpád, erau striviți, ca adevărați sclavi, sub buzduganul otoman. Astăzi des- voltarea sa și progresele sale în toate ra- murile culturii intelectuale pot să suporte o asemănare cu Statele cele mai mîndre de civilizațiunea și de puterea lor.

Am fost mai deunăzi la București și ad- miram în sinceritate spectacolul ce-l în- fățișează acest popor, care s'a ridicat prin propriile sale eforturi și știe, cu o artă fină, să-și păstreze autonomia în apropierea unor State gigantice, cari mereu caută a-l pune sub dependența lor.

La acest popor totul respiră activitate, muncă și o prudentă disciplină; el nu face nimic de lux și în scop de etalaj. Nu vezi în România monumente fastuoase, ca la Budapesta, născute din împreunarea cara- ghioasă a carnavalului istoric cu plutocrația semită.

Palatul regal este de o simplitate uimi- toare.

Ministerele și edificiile publice sunt, nu se poate mai modeste.

În schimb, Bucureștii sunt scutiți de o centură de forturi, construite în perfecțiune, și cari fac ca orașul să fie, precum se zice, inexpugnabil.

Armata e admirabil organizată, instruită și divizată în patru corpuri, ea ar putea, în mai puțin de patrusprezece zile, să pună

mai mult de 200.000 de oameni în linie de bătaie.

Toate serviciile publice, bine distribuite și conduse de funcționari remarcabili, în- aștează dezvoltarea averii naționale.

Impositele sunt mici. Imense domenii au fost parcelate și date agricultorilor.

Și cu toate acestea, finanțele sunt într'o stare înfloritoare și rivalizează pe toate piețele cu cotele cele mai acreditate ale universului.

Cu asemenea instrumente și cu atitea mijloace o națiune bine înzestrată și cu drept cuvint mîndră de origina sa este în drept să aibă ambițiuni înalte.

Dar ambițiunea Românilor e modestă.

Ei nu aștează, ca vecinii lor maghiari, pretențiunea de a fonda un întins imperiu deasupra unor naționalități aservite.

Visul lor ar fi de a reconstitui vechiul domeniu conerit de Traian colonilor ro- mani, cu alte cuvinte de a desăvirși re- gatul lor cu Transilvania și Basarabia (? N T.), ale căror populațiuni, eșite dela aceiaș obirșie, vorbesc aceiaș limbă ca și cona- ționali lor supuși ai Regelui Carol.

Intr'un cuvint, ceea ce ei urmăresc în dorințele lor, în aspirările lor cele mai in- time este reînvierea Daciei Romane.

Și de ce nu? Invocînd «*trecutul lor istoric*», și «*gloria*» unor străbuni cari timp de trei sute de ani au tost-șlagelul Europii, Maghiarii au făcut să li se adjudece zece milioane de vasali pe care îi maghiarizează cu violență, în aplausele întregii prese «liberale».

De ce s'ar tăgădui Românilor dreptul de a reînvia, în întregimea ei, opera lui Traian, marele împărat, care, cu străbunii lor, a dus civilizațiunea pînă la gurile Ta- naisului, confinele Europii antice?

Revendicările Românilor în Transilvania sunt fondate exclusiv pe preponderanța elementului român în această mare pro- vincie, și pe inechitabila robie milenară,

impusă acestei populațiuni de către fii lui Arpád.

Incepînd din secolul X și pînă la al XVI, regatul unghuresc nu a încetat să trateze pe supușii săi români ca pe robi, sau mai bine zis ca pe vite, tăgăduindu-le numele de om și pedepsind plingerile și încercările lor de emancipare cu ultima expresie a cruzimei celei mai sîngeroase.

Se pare, că această tiranie ar fi trebuit să se sfîrșească, cînd Maghiarii, acești mindri cuceritori, fură striviți de către Turci și subjugăți și ei la rîndul lor. Dar se știe, că ei se menținură în Transilvania nu prin forța armelor, ci prin o rușinoasă compromisiune cu vrășmașii creștinismului, punînd trădarea și apostazia în serviciul Sultanilor în potriua Austrieilor, liberatorii lor.

După două sute de ani de eroice sforțări, Austria triumfă. Izbînzile prințului Eugen goniră pe Turci în Peninsula Balcanica, iar guvernul dela Viena luă în minile sale administrațiunea Transilvaniei, unicul mijloc de a pune capăt conspirațiunilor maghiare, cari în această țară formau un adevărat focar. Cu toate acestea, Maghiarii se plîngeau de spoliațiune, ca și cînd era de datoria Austriei de a le restitui, în întregime, regatul Sf. Ștefan după ce tot ea purtase timp de două sute de ani toate sarcinele liberării lor de sub Turci.

Am relatat aici, cum litigiul, după un

veac și jumătate, s'a terminat prin izbînda Maghiarilor și cum succesorul Mariei Tereza a sacrificat drepturile și interesele monarhiei sale exigențelor lor.

Dacă mă refer astăzi la această tristă capitulațiune, o fac spre a justifica resentimentele pe cari ea le-a ridicat la Nordul și la Sudul Carpaților, la fii Românie. De treizeci de ani, Ungurul reîntegrat, nu prin «cucerire», ci prin favoarea rescriptelor imperiale, în nedreapta sa dominațiune, își propune pe față drept scop *inabuzirea naționalităților nemaghiare.*

În disprețul constituțiunii scrise care le garantează folosirea limbelor lor, el le impune idiomul său (dialect mongol) în administrațiune, în tribunale, în școli și pînă la gările căilor ferate.

Orice rezistență din partea acestor populațiuni în fața usurpațiunei maghiare este prigonită și pedepsită ca crimă de înaltă trădare. Toate violențele, toate mijloacele de persecuție sunt puse în aplicare spre a le constrînge a-și renega patria lor adevărată și a adopta o naționalitate ce le este o oroare.

Aceste inichități atît de cinice sunt o insultă, o sfidare obraznică la adresa națiunii române. Nu este deci natural, ca ea să le resimtă adînc și să facă tot posibilul spre a emancipa Transilvania de sub jugul Maghiarilor?

PROPAGANDELE ÎN MACEDONIA

Turcia, cu forma ei de guvernămînt, monarhie absolută, cu religia ei, islamismul, pare a fi țara cea mai barbară, cea mai puțin tolerantă din Europa, și totuși nu cred să fie alt Stat

unde propagandele să se afirme mai mult, unde agenții străini să lucreze mai pe față ca în Imperiul Otoman.

Cine din Macedonia a fost surprins de războiul greco-turc? Care creștin din Turcia n'a fost invitat de un membru al «Eteriei

grecești» să se înscrie la una din societățile lor patriotice ca «Adelfotita» sau «Sillogul»? Toată lumea cunoștea promisiunile arhierilor după ocupațiunea Macedoniei de către Greci, totuși această propagandă și-a făcut drumul ne împedicată de nimeni.

Cine nu știe astăzi ce lucrează Bulgarii în Macedonia? Cine s'a interesat cât de puțin de mișcarea lor, și n'a văzut prețul ce pun aceștia pe propaganda lor!

Care Turc mai de seamă n'a auzit de mitingurile de protestare din Sofia, sau nu știe de invaziunile ce în toți anii fac insurgenții bulgarii în Macedonia, și totuși propaganda lor este tolerată, ba chiar este încurajată. — Li s'a dat, zilele din urmă, dreptul de a avea opt consulate în Macedonia.

Turcia, am putea zice, e țara propagandelor. În afară de cele două de mai sus, în Turcia funcționează propagandele sîrbă, română, albaneză, la cari se mai adaugă, și numeroasele propagande religioase.

Acest din urmă grup de trei propagande naționale se deosebesc de primul prin faptul că pe cînd Grecii și Bulgarii atacă pe fața pe Turci, și îi silesc să le acorde privilegiile de cari au nevoie, acestea caută prin lingușire și umilință să capete cîte ceva.

Grecii au închis bisericile, au amenințat cu războiul civil pe Turci, cînd aceștia au voit să le scază privilegiile.

Bulgarii s'au mișcat; Stambulov a amenințat Poarta cu revolte și numai astfel a obținut pe lîngă Exarhat și beratele Episcopilor. Sîrbii n'ar fi obținut nici pînă astăzi dreptul de a deschide școli în Macedonia, cu atît mai puțin ar fi avut episcopat dacă s'ar fi oprit la lingușire și dacă s'ar fi mulțumit cu promisiunile Sultanului către regele Alexandru în vizita acestuia la Constantinopol; Sîrbii au trebuit să-și arate colții ca să reușească.

Turcia este țara care știe de frică.

Propaganda Românilor și Albaneză cari au avut în totdeauna cea mai corectă atitudine către Turci, propaganda română mai cu seamă care luptă pentru menținerea

Statului turcesc tot cu aceeași sinceritate cu care luptă și patrioții turci înșiși, tocmai această propagandă a fost mai mult stînjinită în mersul său, sau cel puțin n'a fost protejată potrivit cu tendințele sale.

Să nu mi se obiecteze că noi suferim din partea Grecilor sau a Bulgarilor, dar nu din partea Turcilor. Ce puteau să ne facă arhierii sau campionii Elenismului în Macedonia, dacă autoritățile turcești ne-ar fi făcut dreptate? Grecii țin pe părintele Popa Ion internat la Grebena, ca să nu slujască în românește într-una din numeroasele biserici ale orașelului Samarina? Tot Grecii opresc pe părintele Popa Riza de la Abela și pe Popa Cosma de la Hrupiște?

Grecii sunt aceia cari condamnă în continuu pe Gopeșeni fiind că cetesc la o strănă în românește și fiind-că nu vor să dea veniturile bisericilor lor arhierilor greci?

Dar ce să mai zicem de piedicile ce întimpinăm la fundarea unei școli într'un sat: pe cine să acuzăm de chestiunea episcopatului român, care a ajuns o adevărată halimă?

S'a pretextat la început că episcopatul român e aminat din cauză că Turcii nu vor să acorde beratele episcopilor bulgari. Bulgarilor le-au acordat beratele și episcopatul român ia-l de unde nu-i.

S'a pretextat după aceea că incidentul cu Sîrbii dela Iuscup, cărora Turcii le sunt defavorabili, îi silește să amîne și tranșarea episcopatului român. Sîrbilor li s'a acordat episcopatul și pentru noi nu s'a făcut nimic.

Asupra unui punct este timpul să ne fixăm: Ori admitem că mai sunt trepte de lingușire pe lîngă Turci și atunci să ne grăbim a le scobori și pe acelea; ori ne convingem odată că Turcii nu sunt în stare să ne facă ceva de bună voe și atunci să recurgem și noi la mijlocul eficace de care s'au servit toți cei alți.

Crist Otto.

IOAN AXENTE SEVERU

Dintre conducătorii revoluțiunii Românilor din Transilvania de la 1848, Axente Severu este singurul care mai trăește.

În faza în care se află azi chestia națională, am crezut că e bine să schițăm biografia bătrînului luptător, care în timpurile grele, cu spada în mînă în fruntea brașilor săi legionari, a știut să arate dușmanilor noștri seculari, Ungurilor, cum știe Românul răbdător, să pedepsească pe cei ce voesc să le răpească limba și naționalitatea lor.

Ioan Axente Severu s'a născut la anul 1819 în satul Friua din Ardeal. Părinții săi, țărani, l'au dat la învățătură la liceul din Blaj, unde termină cursurile, înscriindu-se apoi la seminarul teologic de unde după 3 ani de studiu fu exclus de directorul seminarului, din cauza spiritului său revoluționar.

Cariera popiei îi fu distrusă prin această întâmplare, și tînărul teolog atras de începutul mișcării politice și culturale din țară, părăsi Ardealul, venînd în București pe la începutul anului 1847. Aci își cîștiga viața, predînd lecții de limba latină și is-

toria patriei. Legă relațiuni strînse cu oamenii politici de pe vremuri, și fu numit apoi împreună cu Aron Florian comisar de propagandă la Craiova, unde desfășură o mare activitate în propagarea ideilor cari agitau spiritele pe atunci. Revoluția

din Transilvania izbucnind, părăsi țara pentru a lua o activă parte în adunarea celebră din cîmpia Blajului, cu tovarășii săi, Laurian, Bărnuțiu, Baritz, Avram Iancu, Balint etc.

Evenimentele de atunci, cerură înarmarea poporului român. În fruntea brașilor țărani, armați cu tunuri de cireș, cu coase și topoare, Iancu Avram și Axente ținură în friu pe falșii revoluționari Unguri.

Cunoscînd bine intențiile Ungurilor, capii revoluțiunii române hotărîră a lupta contra realizării idealului revoluționarilor maghiari.

Și pe cînd armatele austriace erau înfrînte aiurea de le-

gionarii unguri, coman dați de de generalul Boem, polonez de origină; Vasváry suferi aceea înfrîngere dela Moții care sgudui teribil reușita revoluții ungurești. Pretutîndeni armatele ungurești fură înfrînte de Moții lui Avram și Axente.

Axente Severu în timpul revoluției intră în Alba Iulia, cetate asediată de armatele ungurești, o aprovizionă, trecind prin mijlocul inamicului, și retrăgându-se apoi cu tactica unui strateg consumat.

Intră apoi în Blaj, prin mijlocul dușmanului însoțit numai de un ostaș al său și era să fie prins de Unguri, și scăpă numai grație iutelei calului său. Capul i se pusese la preț. S'a zis c'ar fi dat foc Aiudului cu dorința de a răsbuna pe Români asupra de veacuri. E adevărat că acest oraș unguresc a fost incendiat și trecut sub sabie, dar Axente Severu a protestat totdeauna că din ordinele lui s'ar fi incendiat orașul. De ar fi acest fapt adevărat, departe de a desonora pe Axente, arată din potrivă, ce proporții luase la un moment dat, acțiunea acestui luptător pentru liberarea neamului său.

Revoluția ungară, adusă la un rezultat fericit în Ungaria se sdrobi de rezistența Românilor din Ardeal. Se dovedi și de astă dată că Români nu erau cu ei; și putem zice că Habsburgii își datorează coroana și demnitatea, singelui a mii de Români, vărsat cu atita dragoste și devotament.

Revoluția ungurească se sfârși prin intervenția armatelor ruse. Axente pentru energia ce a arătat-o și vitejia cu care s'a luptat fu decorat de Impăratul actual cu două ordine austriace, iar Țarul îi con-

feri ordinul Sfânta Ana. Urmează după revoluție regimul absolutist după care, se desfășoară evenimentele politice cunoscute, cari au creat Românilor o soartă atit de nenorocită. Habsburgii au răsplătit cu ingratitudine, pe salvatorii tronului și coroanei lor.

Axente severu a fost de două ori aruncat în închisoare pentru fapte revoluționare; o dată, a fost scăpat prin intervenția patriotului și amicului său Dumitru Brătianu.

Poporul românesc însă a păstrat acelor cari i-a codus la fapte mari și frumoase amintire neștearsă, și în cîntecele de jale se aud și azi numele lui Iancu și Axente.

Axente Severu, om energic, patriot înflăcărat, spirit revoluționar în sensul măret al cuvîntului, a fost și este totdeauna un om de acțiune, avînd convingerea, că numai prin fapte se poate ridica nația.

Pentru curagiul și energia ce a desfășurat în luptele Românilor de dincolo i-au dat numele de *Severu*.

Fie ca imagina acestui luptător să servească de inbold la fapte mărete scepticilor de azi.

Ioan Axente Severu trăește actualmente retras la Brașov, și, de și bătrîn, totuși prin sfaturile lui înbărbătează poporul la lupta ce o duce contra asupritorilor lui.

Lucrează la memoriile vieții sale.

- Tibat.

ISTORIE, ETNOGRAFIE, CHESTII SOCIALE

LUPTA PARTIDELOR

II

Toate partidele cari au slăbiciunea de a recurge la acte de violență spre a-și stabili forța, sunt menite să piară. Ele nu trebuie să aștepte timp îndelungat spre a

primi pedeapsa ce li se cuvine. O ruină foarte grabnică urmează prosperității trecătoare pe care o procură violența.

Disprețul vieții omenești, acest lucru sfînt pe care nici odată știința n'are să-l poată produce, cînstitue cel mai abominabil sistem politic. Sistemul care se încumătă a distruge viața adversarilor săi, a celui mai

ilustru ca a celui mai obscur, comite o crimă mult mai mare decât crimele de drept comun.

Singele vărsat într'un interes politic nu fecundează nici o cauză; el servă numai a sterilisa opera partidelor cari refuzau să-l verse, cari nu participau la această vărsare de sînge dar cari o vedeau cu foarte puțin regret.

Partidele sunt responsabile în fața conștiinței lor, în fața țării și în fața istoriei de singele pe care-l fac a se vărsa. Ele sunt responsabile și de singele pe care-l lasă a se vărsa, știind că de la ele ar a-tirna ca să fie împiedicată vărsarea, dar acceptînd profitul ce îl pot avea din crimele săvîrșite legalmente de alți autori.

Din punctul de vedere al consecințelor rezultatul e același. *Cei ce fac politică* n'au să se mărginească a face să biruiască opiniunile și partidul lor, ci trebuie mai ales să secondeze civilizațiunea sprijinind justiția. Dacă nu te folosești de puterile tale spre a opri crimele meditate de alte partide, dacă, din potrivă, scontezi beneficiile pe cari le poți trage pentru tine, nu ești mai puțin culpabil decât dacă ai fi avut curajul de a le înscena.

* * *

Din limbajul politic ar trebui șterse epitetele «*bun*» și «*rău*», pentru că nu-i nimic, în conducerea afacerilor omenesti, ce ar putea fi absolut bun sau absolut rău.

Numai patimile corup totul îndată ce un partid devine prepotent și poate lăsa friul în mîna oamenilor săi.

* * *

Cînd un partid devine prea puternic și amenință libertățile publice, trebuie să te ferești a-l ataca la frunte. I-ai mări autoritatea proclamînd puterea sa.

Trebuie să cauți în rîndurile sale doui sau trei soldați din cari ai putea face șefi. Indată ce unitatea comandamentului e compromisă, partidul devine, ca toate altele, capabil de a cuceri puterea dar incapabil de a o păstra mult timp.

* * *

Tactica partidelor într'un parlament este tot așa de complicată ca știința răsboiului. Ea se face după aceleași principii, ea suportă aceleași hasarduri.

În luptele politice ca în ciocnirile dintre

armate, isbinda este un rezultat al disciplinei, adese-ori al unei discipline tot atît de oarbe ca aceea a armatelor.

Indată ce se întrunește o adunare, înainte chiar de a fi deschisă, șefii partidelor clasează vocile, numără forțele și fac planurile de bătălie. Dacă calculele lor sunt exacte, dacă evenimente neprevăzute nu vin să le încurce pozițiunile, lupta se încinge și se urmează în mod regulat. Puterea revine, rînd pe rînd, la fie-care dintre cele două tabere ce se luptă pe tărîm parlamentar.

Dacă grupările preparate nu se realizează, dacă soldații sunt animați de voințe pe cari șefii nu le prevăzuseră, turburarea domnește în toate taberile; adunarea e sbuciumată ca o corabie a cărei încărcătură a fost rău așezată. Trebuesc lupte lungi și repetate, pentru ca fie-care trupă să-și regăsească drapelul său și să învețe a-l păzi.

Cînd într'o adunare nu sunt, decît două partide, strategia n'are decît o țintă: a detașa din armata adversă pe cei flotanti și nehotărîți; isbinda e ușoară, dacă ai a-parenta forței.

Acest cas e rar. În genere, într'o adunare ca într'o țară sunt partide numeroase, pe cari le poți grupa din cînd în cînd, dar cari rămîn totdeauna distincte, vor să-și conserve șefii, voințele și scopurile lor. Atunci arta consistă a încheia alianțe, cari se numesc coalițiuni, pentru că limba parlamentară e mai puțin politicoasă ca cea diplomatică. Aceste alianțe sau coalițiuni au fost, în toate vremurile, vestejite de numele cele mai odioase; dar lumea politică totuși a recurs mereu la ele, și scurte sînt acele ceasuri în viața popoarelor în cari politica se mărginea la un dualism atît de simplu ca legenda luptelor binelui și ale răului. Dar aceste ceasuri nici nu prea erau deosebit de plăcute. Cînd nu sunt în prezență decît două partide, adese-ori îi vine foarte ușor celui ce ocupă puterea de a strivi pe cel-l'alt și el nu poate face scuza că îl strivește în numele binelui, pentru că binele nu este proprietatea exclusivă a nici unui partid.

CRONICA GENERALA

PREȘA STRĂINĂ DESPRE CHEȘTIA NAȚIONALĂ

Ziarul *Le Nord* din Paris publică sub titlul «*Românii din Ungaria*» un foarte interesant articol, din care extrăgem următoarele părți:

«Se știe ce polemici iritante a primit vizita Regelui Carol la Budapesta, grație comentarelor mindre ale presei maghiare. Aceste polemici au avut de rezultat o renaștere neașteptată a cheștiunii naționale în România.

Toțmai acum primim o broșură în această cheștie, broșură de actualitate, în care autorul arată cât de important este grupul etnic din Ungaria pe care-l alcătuiesc Românii cei prigoniiți de Maghiari.

Dintre diferitele naționalități cari constituiesc regatul Sf. Ștefan, Românii sunt, fără îndoială, după Maghiari, elementul cel mai important.

Intracaga parte răsăriteană a Ungariei este românească; nu numai Transilvania ci și comitatele din Ungaria ce se găiesc la Apus de către Transilvania. Românii ocupă în Ungaria un teritor aproape tot atât de considerabil ca acela pe care locuiesc Maghiarii.

Intr'adevăr, vederea unei simple harte etnografice dă despre națiunea română o idee cu desăvîrsire diferentă de aceea pe care și-o dă hartele ordinare.

Pe o hartă etnografică vedem că națiunea română formează un întins cerc

compact pretutindeni, afară de mijlocul Ungariei (ocupat de Maghiari).

Românii ar trebui să aibă deci o importanță în raport cu numărul lor. Cu toate acestea, ei nu se bucușă de drepturi politice și civile decît dela 1848 în coaci. Istoria lor anterioară este compusă din veacuri lungi de robiei cu zadarnice sforțări spre a ajunge la egalitate politică și la o viață națională.

Autorul după ce expune revendicările naționale ale Românilor din Ungaria, continuă zicînd:

Pentru Români e cu atât mai indispensabil a face să fie auzite plîngerile lor în străinătate, cu cât vocea lor nu are puțința de a resuna dela tribuna parlamentară. Această constituie una din plîngerile lor cele mai legitime.

După o schițare a măsurilor de maghiarizare puse în practică de guvernul unguresc, autorul termină astfel:

«Dar lista vexațiunilor și a prigonirilor de cari se plîng Românii din Ungaria e fără de sfîrșit.

Cu cât însă guvernul unguresc afirmă politica sa de maghiarizare și persecută pe reprezentanții ideii românești în Ungaria, cu atât cheștiunea transilvană tinde a deveni mai mult o cheștiune națională română.

Ultimele evenimente, polemicele, la cari asistăm în aceste momente, de cînd cu faimoasa vizită a Regelui Carol la Budapesta, nu pot lăsa să subsiste nici o îndoială în această privință».

INFORMAȚIUNI

Cu începere dela 25 Octombře (Sf. Dumitru) Liga Culturală dinpreună cu toate birourile ei (redacțiunea și administrațiunea revistei) se va afla instalată **Strada Nouă 3**, (casele Procopeseu, vis-à-vis de actualul local al Ligii.)

Aceasta spre orientarea tuturor sprijinitorilor Ligii.

Secțiunea de Bruxelles (Belgia) a Ligii Culturale și-a ales, în adunarea sa dela 25 Octombře următorul comitet:

Domnii *Al. Cămărășescu* — Președinte, *T. Orleansu* — Vice-Președinte, *E. Diogenide* — Secretar, *M. Alexandrescu* — Casier, *V. Curtius* — Censor.

Adresa Secțiunii este: *E. Diogenide, Bruxelles (St. Gilles) Chaussée de Waterloo 304.*